

משרד החינוך, התרבות והספורט

דין וחשבון ועדת שיק
לבחינת חוק הצלילה הספורטיבית

אוגוסט 1998

דין וחשבון ועדת שיק לבחינת חוק הצלילה הספורטיבית

מבוא

1. א. ביום 1.6.98 מינה סגן שר החינוך, התרבות והספורט, ח"כ משה פלד, ועדה לצורך בחינת התאמת הוראות חוק הצלילה הספורטיבית, התשל"ט - 1979 (להלן: "חוק הצלילה") והתקנות שהותקנו מכוחו למציאות שמאז חקיקתו השתנתה באופן מהותי ובהתאם לכך, במידת הצורך, מתן המלצות לתיקונם. כתב המינוי רצ"ב כנספח א' לדו"ח זה. הועדה דנה בשאלה באם יש מקום לכלול הוראות רלבנטיות במסגרת חוק הספורט ולהמליץ על ביטול חוק הצלילה והגיע למסקנה כי מאחר ומדובר בעיסוק ייחודי הרי שיש לקיים את חוק הצלילה לצד חוק הספורט ולא לכלול הוראות הקשורות לחוק הצלילה במסגרת חוק הספורט.
- ב. ליו"ר הועדה מונה אל"מ (מיל') מר דוד שיק והיו חברים בה מר נינו שמואלי - מפקח על החינוך והספורט הימי ברשות הספורט, מר עמוס ג'ינו אדריכל - מתכנן ערים, סגן בכיר ליועמ"ש במשרד החינוך עו"ד אפרים יפהר ועו"ד דנילו דרמן היועמ"ש של ההתאחדות הישראלית לצלילה.
2. לצורך המחשה ניתן לציין מספר שינויים מהותיים כדלקמן:
 - א. הפיכת ענף הצלילה הספורטיבית מתחום בו פעילה קבוצה מצומצמת של "משוגעים לדבר" לתחביב עממי בו נוטלים חלק עשרות אלפי אנשים בני כל הגילים.
 - ב. פיתוח אמצעים טכניים וציוד אשר הפכו את העיסוק בתחביב לבטוח יותר ובמחירים סבירים.
 - ג. כניסתם לפעילות מסחרית בארץ של ארגונים בינלאומיים העוסקים בהסמכת צוללים על פי תורות שפותחו על ידם.
 - ד. כתוצאה מכך ולאור עקרונות היסוד של חופש עיסוק ושוויון נוצר הצורך לגרום להפרדה בין הרשות המוסמכת להפעלת הוראות החוק והתקנות לבין ההתאחדות הישראלית לצלילה.
 - ה. מאחר וההתאחדות הישראלית לצלילה מונתה לשמש כרשות מוסמכת להפעלת החוק והתקנות נוצר למעשה מעין מונופול אשר ככל שהיה נכון בעת חקיקת החוק הרי בשנים האחרונות נוצר מצב חדש לפיו על מנת לגרום להפרדה בין הגורם המסמיך לבין הגורם המפקח ועל מנת לאפשר תחרות חופשית יש צורך וטעם בהפרדת הרשות מההתאחדות הישראלית לצלילה.
 - ו. כפועל יוצא מהשינויים הנ"ל ועל מנת להגיע לאיזון חדש ונכון יש צורך בהסדרת היחסים בין הגורמים השונים הפעילים בענף תוך שמירת זכויות הצדדים ומתוך דאגה לתחומי הפיקוח והבטיחות.

3. לצורך בדיקת הנושא ועל מנת לשמוע דעות מזוויות מגוונות ככל האפשר הועדה קיימה 11 ישיבות שארכו כ-50 שעות.
- לפגישות הנ"ל הוזמנו דמויות מרכזיות בענף הצלילה בעבר ובהווה תוך שהועדה מצאה לנכון לאפשר נוכחות קבועה של נציגי הארגונים השונים במהלך הדיונים וכן נוכחות קבועה של מר רן לוין, מנהל תחום הצלילה במשרד החינוך, התרבות והספורט.
- יצויין כבר עתה כי החלטה זו הוכיחה עצמה כנכונה וזאת מאחר ומבלי לפגוע בהתייחסותם של הגורמים השונים נוצרו מצבים של דיאלוג והחלפת דיעות בין הגורמים השונים. מצב זה אפשר לחברי הועדה התרשמות אמיתית בדבר נקודות ההסכמה והמחלוקות ומהותם.
4. בנוסף, הועדה קיימה שני סיורים – האחד בבתי ספר לצלילה באזור ת"א והשני בבתי ספר לצלילה באזור אילת.
5. את עבודת הועדה רכזה הגב' ענת פינס, הועדה מבקשת להודות לגב' פינס על עזרתה הרבה והמועילה.
- הדיונים נערכו בחדר הדיונים ובמשרדי מנהלת מכון וינגייט אשר באדיבותו הרבה אירח את הועדה והושיט את כל הסיוע הלוגיסטי והטכני שהיו דרושים. הועדה מבקשת להודות למכון וינגייט, מנהלים ועובדים על סיוע חשוב זה.
6. מאחר ובמהלך דיוני הועדה הופיעו נציגי ההתאחדות הישראלית לצלילה וכן נציגי PADI, NAUI, SSI ו-ANDI הועדה יכלה להתרשם מכך שלצד התחרות המסחרית הקיימת באופן טבעי, קיימת הסכמה ושיתוף פעולה נרחב מן ההיבט המקצועי וזאת בעיקר באשר לדאגת כלל העוסקים בענף לצורך להדגיש את היבט הבטיחות ושלוש הציבור.
7. כתוצאה מהרוח הטובה שנוצרה ומשיתוף הפעולה של כל המשתתפים בדיונים ללא יוצא מן הכלל, הועדה לקטה מידע רב הן בעל פה והן בכתב. מידע זה סייע לכך שרוב ההחלטות התקבלו פה אחד וחברי הועדה הגיעו בכל הנושאים להסכמות חשובות אשר באות לידי ביטוי בהמלצותיה.
8. הועדה מבקשת להדגיש כי המלצותיה מכוונות בראש ובראשונה לייצב איזון נכון וצודק בין הצרכים השונים על הענף והגורמים הפעילים בו תוך שמירה על הפרדה בין תחומי פעילות שונים לצד שמירת הבטיחות ומניעת סיכון חייהם של הצוללים.
9. המלצות הועדה כמפורט להלן מחייבות פעולת חקיקה שעלולה להמשך תקופה בלתי ידועה. מאחר והועדה מאמינה כי איתרה את הצורך ביצירת איזון חדש ומומנט חשוב של שת"פ בין הארגונים השונים לבין הרשות המוסמכת ולאור הצורך בפעולת חקיקה כמפורט דלעיל, לפיכך, מתוך רצון למנוע עימותים חדשים ומיותרים, ממליצה הועדה כי בתקופת המעבר, עד לתיקון החוק והתקנות, יעשו כל הצדדים לרבות הרשות המוסמכת את המאמצים הדרושים על מנת לפעול ברוח ההמלצות.

דעת חברי הועדה היא כי היתר של הרשות המוסמכת לפי תקנה 36 לתקנות, כפי שהומלץ על ידי ועדת דקל אשר המלצותיה אומצו ע"י סגן השר ביום 8/4/98, יש בו כדי לענות על חלק מצרכי תקופת המעבר האמורה.

סיכום והמלצות הועדה:

1. חוק הצלילה הספורטיבית, התשל"ט-1979 ותיקונים הדרושים בו:

- א. הועדה ממליצה להשאיר את חוק הצלילה על כנו, יחד עם זאת יש צורך דחוף בתיקונו. יש לאמץ את התפיסה לפיה המדינה, ובמקרה זה הרשות המוסמכת, לא תעסוק בהסמכת צוללים אלא בפיקוח על הענף ובתפקידים נוספים כפי שיפורטו להלן.
- ב. הפיקוח המתואר דלעיל יבוצע באופן שהרשות המוסמכת היא זו שתאשר מיהם הארגונים שיהיו רשאים לעסוק בהסמכת צוללים בישראל וכן בפיקוח על בתי ספר לצלילה ומרכזי צלילה. הפיקוח על מדריכי הצלילה יהיה חלק בלתי נפרד מהפיקוח על בתי הספר ועל מרכזי הצלילה.
- ג. מכאן כי הרשות המוסמכת תמשיך להתקיים אולם זאת במינון הנכון ומבלי שזו תתערב בפעילות המסחרית ובתחרות העסקית שתתבצע בין ארגוני ההסמכה השונים שיאושרו.
- ד. תפקידי הרשות המוסמכת וסמכויותיה יפורטו בסעיף בחוק, אופן הביצוע של הסמכויות הנ"ל יפורט בתקנות.
- ה. הועדה ממליצה כי הרשות המוסמכת תהיה גוף במסגרת רשות הספורט במשרד החינוך ובשום מקרה לא ימונה תאגיד. לפיכך יש צורך בתיקון סעיפים 1 ו-11 לחוק הצלילה.
- ו. לסעיף 1 בחוק תווסף הגדרה נוספת והיא "ארגון הסמכת צוללים" – שיהיה תאגיד שהוכר על ידי הרשות המוסמכת ורשאי ללמד, להסמיך ולהעניק תעודות צולל בכל הדרגות כולל מדריכים.
- ז. לסעיף 1 בחוק תווסף הגדרה נוספת והיא: "בית ספר לצלילה" שהוא מקום המיועד להכשרה והסמכת צוללים ומדריכים לעניין חוק זה על פי מערכי ההדרכה של ארגון ו/או ארגונים מוכרים.
- ח. בסעיף 1 לחוק, בהגדרת המונח "צלילה ספורטיבית", בסופה יבוא: "לעניין זה לא תחשב עבודתו של מדריך צלילה כעבודה".
- ט. לפיכך הועדה ממליצה על קביעת תקנים מינימליים לפתיחת בתי ספר לצלילה. תקנים אלה ייקבעו בתקנות במסגרת תיקון התקנות הקיימות ו/או הוספת תקנות לעניין זה. בתקנות יש לקחת בחשבון דרישות שתקבענה לאחר ביצוע עבודת מטה במסגרת הרשות ובשיתוף גורמים מקצועיים מתאימים. לארגוני הצלילה השונים תנתן ההודמנות להעיר את הערותיהם באשר לתקנות המוצעות.

י. הועדה ממליצה על הקמת שני גופים לצד הרשות המוסמכת כדלקמן:

(1) ועדה ציבורית שתקרא "המועצה המייעצת לענייני צלילה" כדוגמת המועצה שהוקמה על פי סעיף 34 לחוק העתיקות, בשינויים המחוייבים ועל פי הצעה שתוכן על ידי היועץ המשפטי במשרד החינוך.

הועדה ממליצה כי במועצה זו יהיו 25 חברים כולל יו"ר אשר ימונו על ידי השר הממונה על ביצוע החוק (שר החינוך, התרבות והספורט) לתקופה של 5 שנים. יהיו חברים בועדה: נציגי ממשלה בשעור שלא יעלה על אחוז מסויים מכלל החברים, נציגי הארגונים השונים, נציגי ציבור בעלי נגיעה לצלילה ונציגי רשויות מקומיות.

(2) הועדה ממליצה גם על הקמת ועדה מקצועית שתעבוד בצמוד למנהל הרשות המוסמכת. ועדה מקצועית זו תשמש מסגרת התייחסות מקצועית לפעילות הרשות המוסמכת ותמונה על ידי הרשות המוסמכת.

2. ההסמכה:

א. בסעיף קטן 2' לחוק הצלילה המילים: "וקיבל על כן תעודה מאת הרשות המוסמכת" ימחקו ובמקומם יבואו המילים: "ויקבל על כך תעודה מארגון".

ב. סעיף קטן 2(ב) לחוק הצלילה יבוטל.
סעיף קטן 2(ג) יהפוך להיות סעיף 2(ב).

ג. לסעיף 2 לחוק יתווסף סעיף קטן (ג) אשר יקבע כי:
"ארגון לא ינפיק תעודת צולל מכל סוג שהוא אלא לאחר שהוכח, להנחת דעתו, כי המועמד כשיר מבחינה רפואית".

לפיכך מעתה האחריות על בדיקת כשירותם הרפואית של המועמדים להשתתף בקורס צלילה תוטל על הארגונים שיאשרו.

ד. הועדה ממליצה לבחון האפשרות להוסיף סעיף 2א אחרי סעיף 2 שיעסוק בארגונים, תפקידיהם, סמכויותיהם ומשמעותה של ההברה בהם.

הועדה ממליצה כי בין אמות המידה להכרה בארגון ייכללו חובת ויכולת פיקוח ובקרה על בתי ספר המכשירים צוללים מטעם אותו ארגון ועל מדריכיו, יכולת לבצע חקירות בענין הפרות של כללי הבטיחות בגופים הפועלים מטעמו, קיום מערך תורה והדרכת הצלילה וספרות בשפה העברית. על הארגון תחול החובה להוכיח את הבסיס הכספי לקיומו.

ה. הועדה מוצאת לנכון להמליץ על כך כי בסעיף 2 לחוק תתווסף הוראה לפיה כל קטין מגיל 12 יהיה חייב להמציא אישור הורה להשתתפות בקורס צלילה.

ו. לפיכך יש צורך דחוף בתיקון תקנות הצלילה הספורטיבית (תעודות) התש"ס-1980 באופן שאלה תעסוקנה בהיתרים למרכזי צלילה, בתי ספר לצלילה ומדריכים בלבד ולא תעסוקנה כלל במתן תעודות שהרי תחום ההסמכה ומתן התעודות יהיו בטפול הארגונים השונים. הועדה ממליצה על הוספת סימן בתקנות לעניין דרך ההכרה בארגונים.

3. רישוי מרכזי צלילה ובתי ספר לצלילה:

א. הכותרת לסעיף 5 לחוק הצלילה תתוקן באופן במקום המילה "הגבלה" תבוא המילה "רישוי".

ב. יוסף סעיף 5א' רבתי שיעסוק ברישוי בתי ספר לצלילה.

4. הסמכת ארגונים לעסוק גם בהסמכת מדריכי צלילה:

א. בסעיף 6(א) לחוק הצלילה במקום המילים:
"ובידי מי שהוסמך על פי כללים שייקבעו בתקנות להיות מדריך צלילה וקיבל על כך תעודה מאת הרשות המוסמכת" תמחקנה ובמקומן יבואו המילים:
"ובידי מי שהוסמך להיות מדריך צלילה, קיבל על כך תעודה מאת ארגון ובהתאם לתנאי התעודה וקיבל היתר מהרשות המוסמכת לעסוק בהדרכת צלילה".

ב. העסקה של מדריך צלילה בבית ספר לצלילה טעונה אישור הרשות המוסמכת. הרשות רשאית לסרב לתת היתר כאמור למי שכשיר להיות מדריך צלילה רק בהתקיים אחת מהעילות הבאות:

(1) המדריך הורשע בעבירה שיש עמה קלון, ויש בה כדי למנוע ממנו עיסוק בהדרכת צלילה בישראל.

(2) הוכח שהתנהג התנהגות שיש בה כדי לסכן את עצמו, את הסובבים אותו ו/או את חניכיו ו/או נפסל בעבר מלשמש כמדריך צלילה ע"י הרשות ולא השתנו הנסיבות.

(3) לא עמד בהצלחה במבחני הרשות המוסמכת.

ג. הרשות תנפיק היתרים למדריכי צלילה שקבלו תעודה מארגון מתן ההיתר יותנה במעבר מבחן שיעסוק בחוק הצלילה, חוקים אחרים שיש להם קשר לצלילה, שמירת הסביבה, אתיקה מקצועית וכד'.

ד. הועדה ממליצה כי אם הרשות המוסמכת תמצא לנכון להורות על הוספת נושאים מקצועיים לבחינות המדריכים במסגרת הארגונים, הדבר יעשה בהוראת הרשות, במסגרת תכנית הלימודים של הארגון ולא במסגרת מבחן הרשות.

ה. מדריכים אשר הוסמכו ע"י הארגון יבחנו במועד, במקום ובשיטה שייקבעו על ידי הרשות המוסמכת. הועדה ממליצה על מבחן בכתב בשיטה אמריקאית.

ו. סעיף 6(ב) לחוק הצלילה יבוטל ובמקומו יבוא:
"היתר לפי סעיף קטן (א) יינתן למשך שנה בכפוף לאישור ארגון בדבר היות המדריך מוסמך על ידו ופעיל ובכפוף לתשלום אגרה כפי שתקבע בתקנות".

- ז. לסעיף 6 תוסף הוראת מעבר בדמות סעיף קטן 6(ד) אשר נוסחו יהיה כדלקמן:
 "מדריך שערב תחילתו של תיקון זה היה מדריך ארגון פעיל ושלם אגרה כפי שנקבעה בעקבות תיקון זה יהיה פטור מבחינות הרשות."
- ח. בסעיף 6(ד) המילים "מרכז צלילה" יימחקו ובמקומן יבואו המילים "בית ספר לצלילה".
5. פיקוח ופקחים:
- הועדה דנה בנושא סמכויות הפקחים והחליטה שלא להמליץ על מתן סמכויות חקירה ומעצר במקרים שיהיה צורך בכך המשימה תוטל על משטרת ישראל.
 כמו כן הועדה אינה ממליצה על הגשת דוח"ות ברירת קנס.
6. א. לסעיף 8 בחוק הצלילה לאחר המילים "מרכז צלילה" יוספו המילים "או בית ספר לצלילה".
- ב. בסעיף 8(ב) לחוק הצלילה במקום המילים "שלושים יום" יבואו המילים "שישים יום".
7. בסעיף 9(א) לחוק הצלילה במקום:
 "2, 5, או 6" יבוא: "2, 5, 5, או 6".
8. בסעיף 10(א) יבוטלו המילים "או קנס - 10,000 ל"י".
9. בסעיף 10(ב) במקום המילים "לפי חוק זה" יבואו המילים "לעניין חוק זה".
10. סעיף 11 יבוטל.
11. בסעיף 12 לחוק הצלילה, סעיף (א) קטן יתוקן. הועדה ממליצה לנסחו כדלקמן:
 "12(א) השר ממונה על ביצוע חוק זה ורשאי הוא להתקין תקנות בכל עניין הנוגע לביצוע החוק ובכלל זה -"
 סעיף 12(א)(1) ינוסח כדלקמן:
 "(1) בדבר אגרות לעניין סעיפים 2, 5, 5, או 6-6."
 סעיף 12(א)(2) - ללא שינוי.
 סעיף 12(א)(3) - ללא שינוי.
 סעיף 12(א)(4) - יבוטל.

12. במקום סעיף 11 שיבוטל יבוא סעיף 11 שידון בתפקידיה של הרשות המוסמכת. הועדה ממליצה כי הרשות תטפל בכל ענייני הצלילה למעט הסמכת צוללים, ותהיה רשאית לעשות כל פעולה לשם מילוי תפקידיה אשר בין היתר יהיו:

- (א) הפעלת בקרה ובפיקוח על תחום הצלילה.
- (ב) מתן אישורים והיתרים לארגונים, בתי ספר לצלילה, מרכזי צלילה ומדריכי צלילה וחידושם.
- (ג) ריכוז, תיעוד ורישום של מידע בתחום הצלילה.
- (ד) קידום ועידוד פעילות חינוך והסברה.
- (ה) ביצוע תחקירים לעניין תאונות צלילה וכמעט תאונות, הפקת לקחים ויישומם בשת"פ עם הארגונים השונים.
- (ו) עידוד עריכת מחקרים בתחום הצלילה.
- (ז) קיום קשרים בתחום הצלילה עם גופים אחרים במדינה ומחוצה לה.
- (ח) הרשות תהיה רשאית לבקש ולקבל מכל הארגונים מידע המצוי בידיהם. מידע בעל היבט עסקי ישמר בידי הרשות ולא יועבר לגורם אחר כלשהו. הוראות חוק הגנת הפרטיות יחולו על מידע שנמסר לפי סעיף זה לרשות. רשימות שמיות של מוסמכים על ידי הארגונים השונים תשמרנה על ידי הרשות ולא תועברנה לאיש מלבד מוסר המידע אלא בהסכמתו בכתב. הרשות תהיה רשאית להפיץ מידע או חזר הנוגע לתחום הבטיחות או כל חומר אחר אשר קיים אינטרס ציבורי בהפקתו ותוך הקפדה יתירה על צנעת הפרט וחכיוות הארגונים השונים ברשימות חבריהם.
- (ט) בתחום הפיקוח הועדה ממליצה כי זה יבוצע לא על ידי קבלני משנה למיניהם אלא על ידי עובדי מדינה וזאת בשל חשש לניגוד אינטרסים. יחד עם זאת הועדה אינה מציעה, בשלב זה, לשלב הוראה זו בחוק בשל האילוצים הקיימים כעת. הועדה ממליצה כי כל היועצים שיועסקו בשכר על ידי הרשות לא יהיו קשורים כלכלית לגוף שבפיקוח הרשות ולא יכהנו כאחר ממוסדותיו של אותו גוף.

13. אגרות:

- א. הועדה דנה בשאלה באם יש להטיל אגרה על הצולל העוסק בתחביב. הדיעות בנושא זה נחלקו כאשר שניים מחבריה (מר עמוס ג'ינו ועו"ד דרמן) ביטאו עמדה לפיה אין לגבות אגרה כלל ושלושה (מר דודו שיק, מר נינו שמואלי ועו"ד א. יפהר) היו בדיעה כי אין מניעה עקרונית לגבות אגרה. יחד עם זאת הועדה החליטה פה אחד כי בכל מקרה אין זה ראוי שהצולל הבודד יאלץ לשלם אגרה על בסיס שנתי מתמשך. לאור תוצאות ההצבעה והשגת הסכמה על אי תשלום אגרה שנתית מתמשכת נערך דיון באלטרנטיבות שונות והוחלט להמליץ פה אחד על הטלת אגרה חד פעמית שהצולל ישלם עם הסמכתו הראשונית. לאחר מכן הצוללים לא יידרשו לשלם אגרה על מנת לעסוק בתחביבם. הועדה תמליץ כי אגרה חד פעמית זו תהיה בסכום של - 100 ש"ח. הצוללים לא יידרשו כאמור לשלם אגרה נוספת אלא במקרה בו התעודה נשללה ע"י הארגון והוא בקש לחדשה.

- ב. מדריך צלילה ישלם אגרה שנתית בסך - 150 ש"ח בתנאי שהמציא אישור מארגון אליו הוא משתייך לפיו הוא מדריך פעיל.
- ג. מרכז צלילה ישלם אגרה שנתית בסך - 500 ש"ח לשנה.
- ד. בית ספר לצלילה ישלם אגרה שנתית בסך - 1,000 ש"ח לשנה.
- ה. ארגון צלילה שהוכר על ידי הרשות ישלם אגרה בסך - 10,000 ש"ח לשנה.

14. ביטוח החובה:

- א. הנושא מטופל בתקנות הצלילה הספורטיבית (הטלת חובה ביטוח על צוללים) התש"ס-1980.
- ב. הועלתה לדין שאלת האפשרות להמליץ על הטלת היטל על המבוטח בביטוח צלילה חובה או דרך הארגונים השונים בשעור של 10 עד 15 ש"ח.
נערכה הצבעה בה עו"ד דרמן התנגד להצעה ושלושת חברי הועדה שנכחו (אפרים יפהר, דודו שיק, נינו שמואל) ועמוס גיינו היו בעד ההצעה.

15. עבודה בצלילה למעט אמודאות

על מנת ליצור כללים אחידים גם לגבי צוללים שמבחינה מהותית אין הבדל בינם לבין צוללים ספורטיביים מומלץ כי תוקם ועדה משותפת למשרד החינוך ולמשרד העבודה לצורך בדיקת הנושא והגשת המלצות לשרים הממונים.

סוף דבר

1. הועדה מבקשת להדגיש כי, למעשה, מוצע לבצע תיקון מהותי בחוק הצלילה. התיקון נובע, בעיקר, מהצורך לקיים הפרדה בין תחום ההסמכה לתחום הפיקוח. הועדה מודעת לכך כי הארגונים השונים עוסקים גם הם בפיקוח ובקרה אך היא רואה לנכון להמליץ על קיום מידה נכונה של פיקוח ובקרה עצמאיים על העוסקים בהסמכת צוללים ועל המתקנים בהם מתבצעת פעילות זו.
2. ההתאחדות הישראלית לצלילה עסקה במשך למעלה מ-30 שנה בתחום זה כאשר במשך שנים אלה אנשים רבים עסקו ביצירת תורת צלילה מקומית, ישראלית ובחלקה גם מקורית. רבים וטובים, ביניהם גם יוצאי השייטת מצאו את מקומם במסגרת ההתאחדות ותרמו מנסיונם העשיר. רובם עשו זאת בהתנדבות ומתוך תחושת שליחות ואהבת הנושא. ההתאחדות הישראלית לצלילה באמצעות חבריה ומוסדותיה תרמה תרומה נכבדה ביותר לפיתוח ענף הצלילה בארץ. יהיה זה ראוי ונכון להכיר במפעל חשוב זה.